

Pridnost in lenoba.

§ 9. Delo in počitek.

Morda se bode komu zdelo, da sem prehud pri-ganjalec, ko tako zelo hvalim in priporočam pridno in vztrajno delavnost. Zato moram enako odločno sva-riti, da nihče ne pretiravaj, ter izpregovoriti tudi be-sedico v prid počitku. Več delati nego je pri-merno našim dušnim in telesnim močem; brez od-mora in oddiha vedno se pehati in drviti, bi bilo nes-pametno, pa tudi grešno. Že marsikateri dijak si je s prenapornim učenjem pokvaril zdravje in izkopal prezgodnji grob; a tudi s telesnim delom si čestokrat kratijo zdravje in življenje prepridni in pregoreči delavci.

Torej ker že toliko časa pišem o delu, je pač umestno, da zapišem tudi kaj o prepotrebem počitku. In že naprej povem, da vsak počitek ni hasen, marveč mora imeti svoje posebne lastnosti, če hočemo, da nam bo res koristil.

1. Počitek bodi upravičen, t. j. počivati ima pravico le oni, ki se je res utrudil s pridnim in vz-trajnim delom. Torej ne sme biti počitek prepogosten. Ako se namreč vedno menjava delo in počitek ali če se med delom prevečkrat počiva, ni nobeno nič vredno: delo ni veliko prida, pa tudi tak počitek ne hasne kdove kaj. Zato nam bodi pravilo: kadar delamo, delajmo popolnoma ter posvečujmo delu vso svojo pozornost, ves potrebni čas ter nerazdeljene misli in moči; istotako pa tudi počivajmo popolnoma, kadar pride pravi čas počitka, tako, da se res odpočijemo in so naše moči zopet zmožne za delo. Na ta način bomo lahko vedno zadovoljni; po veselem počitku se bomo zopet veselo lotili svo-jega dela.

2. Počitek bodi primeren. Ker so naša dela različna, dušna in telesna, mora biti tudi počitek dru-gačen, ko se je utrudilo telo, in drugačen takrat, ko nas je utrudilo duševno delo. Večkrat nadomesti počitek že pametna prememba: po napornem telesnem delu nam je zadosten počitek že kako lažje duševno

opravilo; po duševnem delu nas pa kaj blagodejno razvedri kako telesno delovanje.

Nekakšno nadomestilo za počitek je tudi to, ako si znamo delo prav razdeliti. Pri telesnih delih naj bi se vrstili, ako možno, razni udje; nekaj časa naj se trudijo noge, nekaj časa roke, zdaj naj so na vrsti dela, kjer je treba vleči ali vzdigovati, zdaj zopet taka, kjer se pehá ali nosi itd. Posebno je pa potrebna taka menjava ob duševnem delovanju: nekaj časa posvetimo opravilu, ki zahteva razum in nas sili misliti, potlej se lotimo kaj takega, kjer mora posebno delovati spomin, po čitanju pridi na vrsto pisanje, risanje itd. V tem posnemamo modrega poljedelca, ki na isto njivo vsako leto vseje kaj drugega. Zato se tudi v šolskem urniku primerno menjavajo razni predmeti.

Vendar tako menjavanje more le podaljšati delavno moč, ne more pa popolnoma nadomestiti še posebnega počitka in razvedrila. Splošni pa najkrepkejši in najboljši odpočitek je zdravo spanje. Zato si ga ne smemo preveč krajšati ali celó kratiti.

3. O vsakem kakršnemkoli počitku pa bodi vselej in povsod prva zahteva: uravnava naj se tako, da ne bode kaj škodljiv v nravnem oziru, marveč še koristen. Posebno si zna dober kristjan v prid obračati tudi počitek s tem, da ga daruje Bogu z dobrim namenom, ker vé, da je le tisti pravi služabnik božji, ki z delom in počitkom slavi svojega Gospoda.

* * *

Sv. Janez evangelist se je nekega dne detinsko preprosto igral s ptičkom, ga gladil in božal. To je videl lovec, ki je mimo šel, in se je začel čuditi, da se tako častitljiv starček še tako otročje kratkočasi. Svetnik vpraša lovca: „Kaj neseš v roki?“ — „Lok“, mu odgovori lovec. „Zakaj ga pa nimaš napetega?“ vpraša dalje svetnik. — „Ko bi bil lok vedno napet, bi izgubil prožnost in bi ne bil več za rabo.“ — „Torej“, ga zavrne sv. Janez, „se pa tudi ne čudi meni, če dam svojemu duhu nekoliko počitka, da ga popočam za novo delo.“

Sv. Karol Boromej je nekoč igral z nekaterimi tovariši biljar. Med igro se sproži vprašanje: „Kaj bi storili, ko bi nam prišlo nenadno sporočilo, da bomo morali v eni uri stopiti pred sodni stol božji?“ Eden odgovori, da bi brž še opravil navadne molitve, ki jih še ni bil dokončal; drugi reče, da bi šel urno poiskat svojega izpovednika itd. Ko pride vrsta na svetnika, se nasmehlja in reče: „Jaz pa bi še dokončal pričeto igro; zakaj pričel sem jo s tem namenom, da bi bilo všeč Bogu, in menim, da v tem trenutku ne morem storiti ničesar, kar bi mu bilo prijetnejše.“ Kajne, srečen človek, ki se zna tako veseliti!

Zaprt.

Spisal *Ivo Česnik*.

Odhajali so po vrsti iz šolske sobe, veselih obrazov in zadovoljni, da je minil zapor in da zopet brez skrbi in svobodni poskačejo po domačih logih. Le dva sta ostala v šoli, Skočirjev Francek in Gorjančeva Minka. Prvi je sedel v prednji klopi, podpiral glavo z rokami in si brisal solze, ki so mu lile iz oči, Minka je pa stala za tablo in si zakrivala obraz s predpasnikom ter ihtela.

Gospod učitelj je vstal izza mize, kjer je popravljajal naloge, šel dvakrat po sobi in se ustavil pred Franckom.

„Skočir, le kmalu napiši računsko nalogo, pa te izpustim. Če te bo pa kaj motila Minka, mi takoj naznani!“

Učitelj je odkorakal iz sobe. Po hodniku so odmevale njegove stopinje.

Zunaj je sijal krasen dan. Solnce je razlivalo vso svojo čarobnost na naravo, ki je v zelenju in cvetju kipela mladosti. Lahen veter je pihljajal in majal košate veje divjega kostanja pred šolskimi okni. Po vrtu so prepevali ptiči. Na zelenem bezgu tam v zadnjem